

TB 101844

Odelstinget i år

Nygaardsvold rettet et voldsomt angrep på undersøkelseskommissjonen

Wright påviste at den var opnevnt av Gerhardsen

Underlig påstand om at dommen blev avsagt på Grini

Protokolldebatten» annen dag viste flere tegn på avslappelse. Selv publikumsinteressen var etter innrykket på galleriet i domne betraktelig mindre enn åpningsdagen. Det var særlig forhenværende statsminister Nygaardsvold man vilde høre. Hans innlegg hadde en sterk personlig form, og var meget krasst. De som hadde ventet en saklig gjennomgåelse av årsaksforholdet i forbindelse med det tyske overfall og vår manglende forsvarsberedskap, blev skuffet. Nygaardsvold vilde hverken erkjenne eller innrømme noe som helst, og forsøkte stadig å legge skylden på andre.

Wright (H.) hadde så ordet til et innlegg som blev påhørt med stor interesse, og hvor han særlig behandlet Kohls holdning forut for 9. april.

Breide (A.), komiteens sekretær, var neste taler. Hans innlegg varte ca. en halv time og var det korteste hittil.

Leirfall (H.) polemiserer mot påstanden om at det var så lite av positivt forsvarsvilje utover landet. Det var, særlig utover bygdene, en meget sterk interesse som dessverre ikke blev riktig utnyttet.

Et pussig innslag i debatten var et foredrag av kommunisten Martin Andersen, som leste op et manuskrift han tydeligvis ikke var særlig godt orientert i.

Nygaardsvold (A.) fremhevet sterkt at regjeringens utenrikspolitikk og særlig dens forsvarspolitikk måtte sees på bakgrunn av de sosiale og økonomiske forholdene den gang, noe undersøkelseskommissjonen etter hans mening ikke har gjort. Han hadde den gjort det, så vilde han kanskje ikke dens bemerkninger ha blitt så gjennomført ondskapsfullt som de blev, sa han. Heller ikke tar kommissjonen hensyn til de store økningene i de militære bevilgninger hans regjering hadde gitt inn for. Den snakker mest om manglene, da krigen kom og så utspokiert er innstillingen skrevet, at man må få det inntrykk at regjeringen Nygaardsvold er skyld i hele elendigheten. Ansvaret fra før 1935 har kommissjonen dermed morklaust. Nu - baketter - kan det etter kommissjonens uttalelser sies fast at det var både synd og skade at noen medlemmer ikke var til stede i Stortinget og veiledet de mindre saksyngde i forsamlingen. Etter å ha gått skarpt i møte med kritikken for manglende ledelse og koordinasjon ved krigsutbruddet, uttalte Nygaardsvold at det gjennom hele innstillingen gikk som en rød tråd at kommissjonen er ute etter større vitt. Det er statsministerens hode på et fat den ønsker. Den prøver å gjøre ham politisk umulig for derved også å få ram på størvitet. Det norske Arbeiderparti.

En annen anklage mot kommissjonen var at den så å si hadde gjort sig til regel ikke å tro på noe av det regjeringsmedlemmene forklarte. Til slutt bebreidte han protokollkomiteens mindretall fordi den gav uttrykk for at de regjeringsmedlemmer det gjaldt ikke hadde gjort sin plikt, men undlot å ta konsekvensen av beskyldningen. Det er å få ta den siktete retten til å få prøvd sin sak med dom, sa han.

Mindretallet bleger sig her domsmydighet og dømmen mig, med andre ord til å hde åndelig terror hele mitt gjenværende liv, og det reagerer jeg mot.

Kommissjonens innstilling utformet på Grini?

Nygaardsvold fortalte følgende historie:

En mann i fremskutt stilling, en mann som var i Norge under okkupasjonen og som blev hedret med et langt opphold på Grini, sa til mig straks efter at kommissjonens innstilling var offentliggjort: «Jeg er ikke det minste forbauset over kommissjonens innstilling. Efter mitt skjønn og min erfaring blev en stor del av den, særlig det som angår begjeringen, utformet på Grini. Meget av den er nemlig så å si ord til annet det som blev sagt og agtert med av et visst koteri der - et koteri som gjorde anstrengelser for å vinne tilslutning blandt fangene for sine meninger og anklager mot begjeringen - meninger og anklager som har fått skriftlig form i kommissjonens innstilling.»

Nygaardsvold tilføjet: - Jeg kan ikke ha noen mening om hvor meget som er riktig og hvor meget som er overdrevet i en slik uttalelse.

Efter Nygaardsvolds tale blev det oppbruddsstemming i salen og korridorene blev fylt av livlig kommenterende representanter. Det var temmelig tynt i benkeradene da kommunistenes representant i proto-

kollikomitéen, Martin Andersen Arendal, opplokk forslag om at det skulde settes den en kommisjon for å undersøke den rollen storkapitalen i inn- og utland hadde spilt under krigen og okkupasjonen.

Wright (H.) oppfordret eksstatsministeren til å oppgi sin kilde, og heklaget samtidig de sterke ord Nygaardsvold hadde brukt.

Han fremhevet at, det var Arbeiderpartiflertall i den regjering som oppnevnte undersøkelseskommissjonen, å beklaget Nygaardsvolds angrep på den. Videre hevdet han at en rekke vkommanderende generals forslag i en gang var opptatt til behandling i departementets budjetforrå. Arene like før krigen.

Taleren gav en langre redegjørelse for og kritikk av utenriksminister Kohls politikk og beklaget særlig at han holdt sig så dårlig underrettet. Samarbeidet med Sverige var også dårlig. I den svenske hvitboken «Forspelet til det tyske angreppet på Danmark og Norge», er gjengitt en innberetning som den svenske militærattaché i Helsingfors, oberstle-

Forts. side 4

Skal vi registreres som smørkunder også?

En ordning som kjøbmennene protesterer mot

OSLO. (H.P.) Smør er blitt en mangelfull og forsyningsnevndene har i den anledning i en rundskrivelse til lokale forsyningsnevnder fremhevet at de kan pålegge en almindelig registrering av smørkunder i distriktets kolonial og melkeforretninger, hvis de mener det er påkrevet. Det vil altså si en smørkunderregistrering som vil virke omtrent som kjøttkunderregistreringen. Kundene vil være henvist til å få sitt smør i en bestemt forretning hvor de blir innregistrert som smørkunder. Denne ordningen er imidlertid kjøbmennene langt fra bejretstret for. I Bergen hvor det er kommet et slikt pålegg, har Kjøbmennestoreningen gått til en skarp protest. I Norges Kolonialkjøbmenns For-

bund uttaler sekretær Høires Pressekontor foreløbig ikke vil i forbindelse med registrering. Høirens hvor man blir strerert nødvendiggjør torarets rundskriv forsyningsnevnder påby en slik registrering være fare for at følger efter.

Hvile- som mi

Minnesmerke

Efter tre års omsider fattet hensyn til minnefaune i Sem. Det er felles minnesmerke forst av tenkte kirke, slik som de bestemt sig til minnesmerket i hvile- og rekreasjonsfolk i Sem og i Det blev i år redstyre igår som til vakt. Ordfører Gjerre rettde det forst freankommet og var blitt bemerket, nemlig i til minnesmerkefond som det

«Thorshøvd» på norske hender efter vellykket prøvetur

Ennu ingen avgjørelse om tankfart til våren Ullandet interessert i et lignende kokeriskib?

KOBENHAVN, 19. oktober. (UP.) A.S. Thor Dahls nye flytende kokert «Thorshøvd» blev overtatt av redieret klokken 17 tirsdag eftermiddag efter en vellykket prøvetur. Kokertet, som er på 23.500 tonn, kom op i en fart på 13,5 mil, uten at motoren blev presset. Den egentlige fartsproven vil finne sted onsdag på turen op til Sandefjord.

Redieret var representert ved H. Winke-Sørensen og Lars Christensen jr., som sammen med direktør Paulsen fra Den Norske Hvalfangerforening og direktør Plene i Norsk Vertikas var kommet fra Norge for å delta i prøveturen til det største skib som er bygget i Danmark. Den norske ambassade var representert ved chargé d'affaire Sommerfeldt og byråchef Knudtzon. Administrerende direktør ved Burmeister & Wain, Diethmer og de ingeniører som har vært med på bygningen av «Thorshøvd» deltok også.

«Thorshøvd» er bl. a. utstyrt med et såkalt Niro-anlegg som brukes ved produksjon av insulin av hvalens skjoldbruskkjertel.

«Thorshøvd» går fra København

til Sandefjord onsdag klokken 18, og efter planen går turen til feltet allerede 30. oktober.

Direktør Diethmer gav i en samtale med United Press uttrykk for sin tilfredshet med det dansk-norske samarbeidet. Han var ikke villig til å bekræfte ryktene om at det allerede var innledet forhandlinger mellom B. & W. og utlandet om bygning av et lignende kokert som «Thorshøvd».

«Thorshøvd» er som bekjent bygget slik at det utenfor fangstsesongen kan selles som vanlig tankskib, men Lars Christensen jr. oplyser til

United Press om at man ennå ikke har lagt noen planer om å sette skibet i tankfart fra våren av. Tankmarkedet er temmelig flaut for tiden, og redieret kommer til å overleve meget nøle om det vil lønne seg å la «Thorshøvd» gå med rødløse når det vender tilbake fra feltet i mai. «Det avhenger bl. a. av hvordan skibet har klart sesongen i isen, og hvor grundig overhaling som må til efter hjemkomsten til Norge», sier Lars Christensen, som også peker på at «Thorshøvd» med sin store dybde ikke kan ta tankfart til en hvilken som helst havn.

Kjelleprosjektet utsettes av Sem herredstyre

Man vil ha kontraktsforslag fra Jarlsberg hovedgård

Påny blev Kjelle-prosjektet behandlet i Sem herredstyre, og påny blev saken utsatt. Beslutningen om dette blev fattet i herredstyrets møte igår med 18 mot 14 stemmer

Som kjent blev det i forrige herredstyre møte med 19 mot 13 stemmer vedtatt å gå til ekspropriasjon av området. Saken krevde imidlertid 2/3 flertall, og da mindretallet nektet å bste sig, kom saken tilbake fra fylkesmannen til ny behandling. I skrivelse av 23. august 1948 har nu advokat Nerdrum på vegne av Jarlsberg hovedgård tilbudt å be-

salgs på vanlig arvefeste straks. Formannskapets medlemmer ordlyseren, viceordføreren, Antholisen Nielsen og Andersen foreslo for herredstyret at Sem kommune motarbe tilbudet fra Jarlsberg hovedgård om at hovedgården som grunnreier bekoster utbygging av Kjelleområdet, anlegg av veier, kloakk etc. i henhold til den reguleringsplan som er utarbeidet for strøket. Det overlattes til formannskapet å opprette en nærmere overenskomst med Jarlsberg hovedgård på grunnlag av det som flertallet i den komite som har forhandlet på kommunens vegne, og stamhusbesitteren er blitt enige om.

bil huseierne i annen ting og tene også vil bli området blir kommunen har rådet blev ekspder også regulertaltale Nordskellig at en av 6 lemmer er gått siden. Man vil betydning at strøket.

Berg var det blir huseiere betale alt sanna kunde ikke har fra Jarlsberg. Nordskellig uheldige i at å blitt enig om en reguleringsplan gjelder, veier og ikke å regulere linjal, uttalte flertallet til Jarlsberg, som følge regulert

med til- 26. d A.L. IONER er kommi- lona. forretning butik et som lla sendes in- ING i Kjelle ped. INNEN til forrige Stadion. telefon 3904. større penge- pengeskap. best spor, bør kjøpet til- vedkom- mer penger og det mistet here onsdag notert. Henr. skaker 9. okt. skaker. endel pen- forrige uts. for kr. 60. Kløpp-Linne- til byen. hjul skole. Henr. Central. ind, og hvite lab- innkommet til vis ikke eleren dager, blir gutt. n i Ramnes. OSLO (STO II) (en hverdager), 110, 20.40. (en hverdager), 115, 19.30. sBlad rste avla F. HILBERG e redaktør ORLAND world kl 10-12 ger og dager for Sendager 19-18. tingaplar 7, 165

Nygaardsvold

Johan Nygaardsvolds tale igår hadde både en rettslig og en politisk side.

Hans partifeller legger hovedvekten på politikken, som utvilsomt var svakere enn både de og motstanderne hadde ventet.

Til gjengjeld synes vi, at han står meget sterkt når han hevder, at hverken undersøkelseskommissjonen eller protokollkomiteen kan felle noen endelig dom.

Ingen som har kjærlighet til rettferdigheten kan være ubesørt av hans ord: «Det døpmer meg med andre ord til å lide åndelig terror hele mitt gjenværende liv. Og det reagerer jeg imot.»

Da undersøkelseskommissjonens innstilling forelå uttalte vi håpet om, at Nygaardsvold selv vilde kreve sin sak inn for riksretten.

Vi la til: «I det hele tatt forekommer det oss, at man oppfatter riksretten som en trusel. Det er den ikke.

Tvertimot.

Truselen ligger i anklagen, mens retten skal felle dommen etterat også forsvarer er hørt.»

Når nu Nygaardsvold selv synes å mene, at undersøkelseskommissjonen ikke var uhildet og når han dessuten hevder, at protokollkomiteens mindretall forfølger politiske mål, kan vi vanskelig forstå, at han ikke sluttet sin tale med å forlange dom i saken.

Hverken motstandere eller meningsstiller kan nekte ham det.

Det er ikke vanskelig å se årsaken til at Nygaardsvolds tale var svak i politisk henseende.

For det første gikk hans eget parti sterkt inn for Paal Berg som statsminister ved krigens slutt, mens det var «Aftenposten» og andre Høireavisjer som vilde at Nygaardsvold skulde fortsette til valgene.

For det annet var det regjeringen Gerhardsen som opnevnte den undersøkelseskommissjon som Nygaardsvold nu angriper så sterkt.

For det tredje var Arbeiderpartiets medlemmer i protokollkomiteen enig i at der var grunnlag for en riksrett, helt til stortingsgruppen påla dem å mene noe annet.

Der var

panger det koster de norske statene, og han mente at i Sverige har Kooperativa Förbundet sammen med Industriförbundet regnet ut at det koster staten omkring 1000 millioner kroner å holde rasjoneringen og alle restriksjonene gående. I Norge har det ikke vært laget noen slik statistikk, men overført til norske forhold hadde taleren regnet ut at det norske folk betaler mellom 5 og 6 hundre millioner kroner.

Når det blir reist krav om å få fjernet forskjellige restriksjoner, sa Juell, resulterer det gjerne i at der blir nedsatt en komité av sakkyndige.

«Hvem er så disse sakkyndige? Jo det er de som stiller med restriksjonene til daglig.»

Hvad i allverden kan det komme av, at selveste direktøren for kooperasjonen er enig med handelsstanden, rederne og storindustrien, som socialistene er så forarget på for tiden?

Han tror vel for all del ikke at et friere næringsliv gir bedre utkomme for alle?

På kommunistenes nåde

Efterat Bondeforbundet har rekket å gå med på et nytt «kriseforlik» trer det omsider klart frem hvilket avgjørende nederlag socialistene led ved de svenske valg.

De mistet flertallet i riksdagen.

Ingen stemmetall og ingen høistemte valgbetragtninger kan erstatte de tre mandater som gikk tapt. De vet mer enn all annet, fordi socialistenes flertall og makt hvilte på dem.

De lange forhandlinger med Bondeforbundet er en uheldig start for den nye mindretallsregjering.

For det første viste de hvor bange socialistene er for å bli avhengig av kommunistenes stemmer.

For det annet forteller bruddet, at socialistene ikke vil imøtekomme bøndernes krav.

For det tredje er det åpenbart, at socialistene nu enten må oppgi sine planer om skarpere regulering og kontroll med bankene eller gjennomføre det med kommunistenes hjelp.

Antagelig kommer der nu til å vokse frem en samlet borgerlig opposisjon mot regjeringen. I den første tid vil vel bitterheten fra valgkampen gjøre samarbeidet nokså kjølig. Men partier som i prinsipene ligger så nær hinannen som Høgern og Folkpartiet kan ikke i lengden opprettholde kunstige motset-

Værrarsel.

Et lavtrykk ved Island beveger sig i sydøstlig retning og vil gi tilskyet vær igjen østenfjells utpå onsdag. Det vil bli mildere igjen i fjellet fra i ettermiddag. Varsler til natt til torsdag:

Kysten Lillesand — svenskegrensen: Nordvestlig, senere vestlig bris, kan hende liten kuling utsatte steder onsdag kveld. Tiltykning til regn utpå onsdag.

Østlandet med Oslo: Skiftende bris, skiftende skydekke, men for det meste skyet utpå onsdag. Oppholdsvar det meste av dagen, men uttrygt for litt regn av og til mot kvelden.

Temp. i Tbg. kl. 1 inatt: + 5 gr.

Diamantbryllup kan feires

— 21. oktober i Valborgsv. 17 av fhv. fiskehandler Mathis Jensen og frue Julie Kathinka f. Johansen.

Sølvbryllup feires

— Idag av Jacob Hansen og frue Sparydningen, Nøtters. — 21. okt. av Hjalmar Hansen og hustru Karen, født Pedersen, Prestehagen, Sandefjord Adr. for dagen Maskinistenes Hus, Sandefjord.

Det lyses for

— malermester Johan Olaf Svorstøl og Bredline Ellise Jakobsen, Bjerknes, begge Skokke.

Fødsler.

Tbg. priv. Fødehjem, 18. okt.: Mary Kristiane Aakermann, f. Luhr, og Kristian Aakermann, Tønsberg: En pike.

Fra Våle.

Våle Sanitetsforening hadde sin årlige basar siste lørdag og søndag på Fjellborg. Basaren blev åpnet lørdag ved formannen i foreningen, fru Anna Gran. Der var andakt ved prost Storesund og vakker sang av frk. Hillestad.

Søndag var det stort sett bra fremmøte. Av barn var der mange og med disse blev der liv i salen. Under ledelse av lærer T. Brøkke var der vakker sang av skolebarn fra Våle skole og fru Astrid Tylden leste op.

Basaren gav et godt utbytte for en god sak.

In memoriam.

Maja Foyn er borte for alltid. Men minnet er levende og savnet er like friskt. Jeg besøkte henne 14 dager før hennes død. Da var hun tilsynelatende frisk og glad, så med-

Ungdomskonferansen begynner idag

I dag begynner ungdomskonferansen for de 4 nordiske vennskapsbyer. Danskene kommer i formiddag med 10.35-toget. Finnene kom til Oslo i går kveld og de vil forhåpentlig innfinne sig i løpet av dagen. Brenskene kommer pr. private biler ut på ettermiddagen.

I kveldingen holdes åpningstøtet, som Nordens Tønsbergavdeling er arrangør av. I Ungdomsforeningens lokale. Til kveldens svrige arrangements er det forskjellige ungdomsorganisasjoner som er innbydere.

Deleien

kom, som vi

Hun var ske, natu De var så vel hun etter fro daktisbok, b det lille vers red mig ti hjem! Gjør ferdig til de

Vi var sk første kull på deliskoleeksansens pikesk eksamensrett som privatist len. Det var moret oss o de dager.

Maja var llig og god, til mine barn følge Det et hos hennes lighet fyller stått henne

Barka

arrangerer holdning i Inntekten ten. Man fa nora Peti kreft av dr drag av Horten. Sa musikk ved Programme dig og god beste, så a tilstede for

Kanalatter kjører

Det best rynsmann om hvorled ved Kanal man være l rke». På ren ma diet har en lem, m skulde fa Armaturen av kjørebai fundamente må få de ført om m med at bro trafikk et kommer så dre som ev eneste som passere. m fikk efter byen ved å vente. N droser på at presser gang uten Fotgenet usk talt rår de t legges ned for dem i Arbeidet mann i h snledning parasjon k der arbeid sier det n